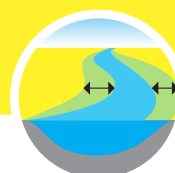

Natte doorsnede

Bufferzone

Natuurvriendelijke oevers

Natuurlijkere overgangen van water naar land

Door menselijke ingrepen in onze wateren is het leefgebied van veel waterplanten en -dieren achteruit gegaan. Bijvoorbeeld door het aanleggen van stenige oevers. Veel van het oorspronkelijke ondiepe, luwe water is hierdoor verdwenen en daarmee een ecologisch waardevol leefgebied. Door de stenen zoveel mogelijk weg te halen kunnen oevers weer zoveel mogelijk terugkeren naar hun natuurlijke staat.

Hoe werkt de maatregel?

Natuurvriendelijke oevers zijn oevers waar de natuur weer de ruimte krijgt. Afhankelijk van waar we de oever herstellen, ziet hij er anders uit. Van een licht glooiende oever vol met vegetatie, geschikt voor bijvoorbeeld libellen en rietvogels, tot een steile onbegroeide wand langs de rivier waarin karakteristieke vogelsoorten zoals de overzwaluw of de ijsvogel geschikte broedplekken vinden. En alles daartussenin. Ook in grote wateren leggen we natuurlijke oevers aan. In de praktijk betekent het dat er meer plaats komt voor water- en oeverplanten, maar ook dat het water weer de ruimte krijgt. Natte periodes wisselen droge af en die dynamiek trekt weer meer verschillende, voor dat watertype kenmerkende dieren en planten aan.

Breng water in balans

Schoon en gezond water is van levensbelang voor mensen, dieren en planten. Waterstaatkundige ingrepen maakten Nederland veilig en welvarend. Dijken, dammen en inpolde-ringen hebben echter ook een keerzijde. De natuurlijke stroming van het water is veranderd en op veel plekken zijn geleidelijke overgangen van land naar water en van zoetwater naar zoutwater verdwenen. Hierdoor missen planten en dieren geschikt leefgebied en zijn hun migratieroutes geblokkeerd. Ook gebruik door bijvoorbeeld recreatie, scheepvaart en visserij, heeft gezorgd voor verstoring van het natuurlijke systeem.

Ontsteende Maasoever bij Keent in de gemeente Oss

Hoe passen we de maatregel toe?

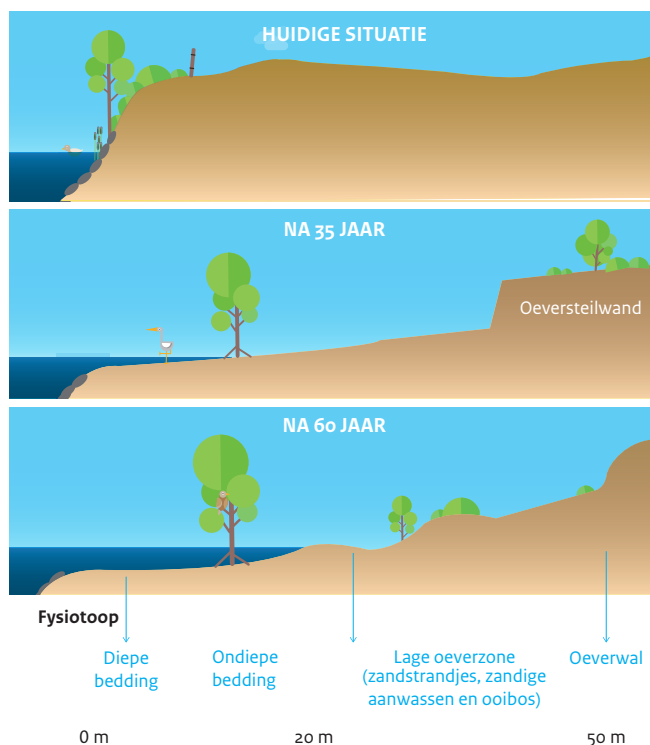
Bij rivieren bestaat de maatregel er vaak uit dat we de oever ontdoen van de stenen en zo natuurlijke processen als afkalving en aanzanding weer de ruimte geven. We combineren dit ook vaak met het aanleggen en herstellen van geulen, strangen of beekmondningen. Bij wateren met een vooroeververdediging beschermen we onverharde oevers door een dam in het water aan te leggen, parallel aan de oever. In het tussenliggende water ontstaat een (relatief) ondiepe water- of moeraszone. Niet overal kunnen we een natuurlijke oever maken. Soms beperken economische en veiligheidsbelangen de mogelijkheden. Het doel is wel steeds om binnen de mogelijkheden tot de meest natuurlijke variant te komen.

Wat levert de maatregel op?

Onderzoek naar natuurvriendelijke oevers van de Maas laat zien dat een aantal dieren en planten die dit ecologische systeem typeren, terugkeert. Voor sommige soorten, zoals de oeverzwaluw en de ijsvogel, zijn de omstandigheden nu al goed. Het herstel van kleine waterdierrijken, zoals insectenlarven en kreeftachtigen, blijft iets achter. We bekijken nu hoe we deze beter kunnen helpen. De natuurlijke oevers die al wat langer geleden zijn aangelegd, laten een grotere ecologische variatie zien. Ook de natuurvriendelijke oevers die voor het project Marker Wadden in het Markermeer zijn aangelegd, zijn veelbelovend.

Duurzaamheid

Bij het uitvoeren van maatregelen streven we ernaar bewust om te gaan met materieel en grondstoffen. Waar mogelijk werken we energieneutraal en volgens de principes van de circulaire economie. Zo proberen we de stenen die vrijkomen bij projecten opnieuw te gebruiken.

Samenwerken aan ecologische waterkwaliteit

Rijkswaterstaat werkt samen met regionale overheden, maatschappelijke organisaties en marktpartijen aan het beschermen en herstellen van een gevarieerde, duurzame en klimaatbestendige leefomgeving. Vanuit verschillende programma's nemen we maatregelen om leefgebieden te herstellen, vissen ruim baan te geven, het voedselaanbod voor vogels te vergroten en het water schoon en gezond te houden. Omdat water en natuur zich niets van landsgrenzen aantrekken, zijn internationale afspraken gemaakt in de Europese Kaderrichtlijn Water (KRW) en Natura 2000. Deze afspraken gaan over de kwaliteit van het water en het beschermen en het herstellen van leefgebieden van plant- en diersoorten die hier van nature voorkomen. Het nationale programma Programmatische Aanpak Grote Wateren is een aanvulling op de twee Europese programma's.